

קול יעקב

לרפוי"ש
רפאל דוד בן אודליה

לרפוי"ש
ישי בן שושנה

להצלחת
בעל העלון ומשפחתו

להצלחת ולרפואת
כל עם ישראל

זמני החג פאלעד:

הדלקת נרות: 18:50

צאת יו"ט: 19:59

זמן ר"ת: 20:34

עלון מס' 180 | כ"א בניסן |
תשפ"ד | שנה 4 | ר' לעומר

מאמר מיוחד ליום טוב

בענין מצות שמחת יום טוב

שלמים אזי השמחה היא פחותה וממילא שמחת היין גדולה היא יותר דלכאורה אין הבדל בין היין ששתו בזמן בית המקדש ליין ששותים היום דהרי בשניהם היה היין שוה, ולפיכך אינו חייב לאכול בשר דהרי כל עיקר שמחתו נעשית ע"י הבאת הקורבן, אך מ"מ יש מצוה גם באכילת בשר ואף בזה יש שמחה קצת. וכן נראה כע"ז בימש"ש (פ"ב דביצה ס"ה).

ועי' בברכ"א (אות ד) דהביא להוכיח מדברי התוס' בקידושין (לד: ד"ה אשה) דכתבו שאשה בעלה משמחה בשלמי שמחה שלו שהחובה מוטלת על בעלה ולכאור' הרי כל זה נאמר רק בזמן שבית המקדש היה קיים וכדחזינן בערבי פסחים (שם קט.). שכל זה נאמר בזמן ביהמק"ד והרי הדין הזה נאמר בזמן בית המקדש, אלא באמת שאף בשר יסוד המצוה היא השמחה, והינו שהולך ומביא ואוכל את הבשר אך לא הקורבן, ורק כיוון שהתורה חייבה בשלמי שמחה דווקא א"כ זה מראה שזה לעיכובא שיקיים את המצוה דווקא באופן שנקבע בתורה והוא נעשה רק ע"י הבאת קורבן ועי"כ יש לו שמחה, אמנם ודאי שיש שמחה גם באכילת הבשר עצמו וכדאמרין, אך מ"מ מאחר והתורה קבעה שצריך שלמי שמחה וזהו נעשה ע"י הקורבן, א"כ י"ל דילפינן מזה שהוא מצוה בעיקר השמחה וזה מתחלק לפי הזמן, שאם ביהמק"ד קיים אזי התורה קבעה את העיקר בהבאת שלמי שמחה, אך אם אין ביהמק"ד קיים יש דברים אחרים הראויים לשמחה שזהו שתיית היין וכדכתי' בתהילים (קד, טו) 'ויין ישמח לבב אנוש', והינו, שביין גופא ג"כ יש שמחה יתירה

בגמ' (קט.). ת"ר חייב אדם לשמח בנו ובני ביתו ברגל שנאמ' ושמחת בחגך, במה משמחם ביין, ר"י אומר באנשים בראוי להם ובנשים בראוי להם, ופירשו בתוס' (ד"ה במה) שהשמחה על היין הוא בזמן הזה דווקא, אבל בזמן בית המקדש אין שמחה אלא בבשר, והינו, שכל הנידון כאן אם לשמח את בנו ובני ביתו ביין או בכגדים הוא דווקא בזמן הזה אבל בזמן שבית המקדש היה קיים השמחה היתה בבשר, ויעוי' ברמב"ם (פ"ו מהל' שביתת יו"ט הי"ז) שכתב 'והאנשים אוכלים בשר ושותים יין שאין שמחה אלא בבשר ואין שמחה אלא ביין', הרי לנו מבואר להדיא בדברי הרמב"ם, דאף בזמן הזה יש שמחה בבשר ויין ודלא כדברי התוס'.

אם בזמן הזה יש חובה בבשר ויין

ואכן באמת הקשה בב"י (סי' תקכט ס"ב, ד"ה ובמ"ש רבינו) על דברי הרמב"ם מדוע הצריך שיאכלו בשר וישתו יין והא בברייתא כתוב שבזמן הזה אין שמחה אלא ביין ומשמע שדי ביין לבד בלא בשר. ותירץ על כך הב"ח (שם, ס"א), דאף מה שאמרו שבזמן הזה אין שמחה אלא ביין לא באו לומר שאין שמחה בבשר שהרי ודאי שיש גם שמחה בבשר של חולין ולא דווקא של שלמים אלא באו לומר שעיקר השמחה שאדם שמח הוא ע"י היין ולכן יש דין מיוחד לשתות גם יין, דהרי בזמן בית המקדש שהיו מקריבים בשר שלמים עיקר השמחה היתה על זה דכולם היו הולכים ומקריבים את הבשר שלמים והיה זה שמחה מושלמת זע"ז והיו מרגישים את זה באמת, אך כיום מאחר ואין מקריבים בשר

הערוך שער בנייה | איך לראות בתפילה

לעי"נ
יורם בן מרים כ"צ ז"ל

לעי"נ
מרים בת רחל כ"צ ע"ה

לעי"נ
דוד בן אסתר כ"צ ז"ל

ודין השמחה האמורה בזה, הגמ' בחגיגה (ח.). או' שהוא דווקא בבשר בהמה אמרי' דאין שמחה אלא בבשר אבל לא בבשר עוף, אבל למעשה לענין דינא שישמח בכל מיני דבכלל זה הוי אכילת בשר ושתיית יין וחילוק פירות ומיני מתיקה לנערים וכו' כמ"ש הרמב"ם בסה"מ (מצ' נד) והחינוך (מצ' תפח) אפשר דאף בשר עוף בכלל זה אלא דעיקר מצות שמחה בבשר הוי בבשר בהמה ולא בבשר עוף.

ובחזון עובדיה (עמ' צה ועמ' שיט) כתב, שעיקר החיוב הוא בבשר בהמה, ומי שאינו יכול לאכול ביום טוב בשר בהמה מטעמי בריאות או כשרות, יקיים מצות שמחה של יום טוב בבשר עוף. ואם אין ידו משגת לקנות בשר ויין וכגון שדחוק בממונו וכדו' יקח יותר את היין משום שבזמן הזה עיקר השמחה מתקיים על ידי היין. והביא שם עוד, שאפילו שבזמן הזה שאין שלמי שמחה מ"מ מצות עשה מן התורה לשמוח ביום טוב כראוי לו ובמה שנהנה ממנו.

ושמחת החג ויו"ט וממילא עיי"כ בודאי שיכול נמי לקיים את מצות ושמחת יו"ט, ובאמת כן סבר הב"י (שם), שענין השמחה הוא ביין דווקא משום שאין ביהמק"ד קיים [ושמא זהו נאמר רק למצוה מן המובחר].

ומצינו עוד ברמב"ם (פ"ו מהל' יו"ט הי"ז) דמצות שמחה נוהגת מן התורה בכל ימי החג, כך גם אפשר להוכיח מהגמ' במועד קטן (ח:): דאין נושאים נשים במועד ומפרש בגמ' הטעם לפי שאין מערבים שמחה בשמחה וכן פסק השו"ע (סי' תקמו ס"א) לדינא, ובי' בספר קרן אורה במו"ק שם, דמשמע מכאן שמצות שמחה נוהגת בכל שבעת ימי החג דאי לא"ה מה הכונה בגמרא שאין מערבין שמחה בשמחה במועד והלא מה שייך שמחה במועד והרי כבר קיים מצות השמחה ביו"ט הראשון של חג ששתה ארבע כוסות וכו', וע"כ מוכח מזה שבכל שבעת ימי החג יש מצות שמחה ואף בחול המועד.

סגולות לשיעור של פסח

וגם שמו של המלאך מהגביא"ל בגימטריא פא"י (91), שהוא שם קדוש של הפרנסה בראשי תיבות פותח את ידך כנודע, שנמשך לנו מפסוק "לגוזר ים לגזרים" ומביזת הים, פרנסה בהרחבה וכל טוב אמן."

וכתב המשנה ברורה (סי' נא ס"ק יז) "ויאמר שירת הים בשמחה, וידמה בדעתו כאלו באותו היום עבר בים, והאומר בשמחה מוחלין לו עונותיו."

ולכן בחצות לילה יאמרו שירת הים בניגון שמחה ובהתלהבות רבה, ולאחר מכן יבקשו בקשותיהם ויכוונו שכשם שעם ישראל יצאו ממצרים ברכוש גדול, וגם קיבלו מביזת הים שפלט להם את האוצרות שנשאו המצרים, כך יזכו לפרנסה טובה ובשפע מידו הרחבה של ה' יתברך.

שביעי של פסח הוא יום קדוש מאוד ומסוגל לפרנסה, כפי שאמרו חז"ל (פסחים ק"ח ע"א), אמר רב שיזבי משמיה דרבי אלעזר בן עזריה, קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, דכתיב (תהלים קלו, כה) "נותן לחם לכל בשר", וסמיך ליה "לגוזר ים סוף לגזרים."

וכתב על כך הגאון הקדוש האדמו"ר ממונקטאש זצוק"ל בספרו 'שער יששכר' (מאמר חדש ניסן, מאמר שפת הים אות יט). וז"ל: "היום הוא זמן קריעת ים סוף ממש והוא זמן השפעת הפרנסה בכח ביזת הים כמקובל בדינו מצדיקים. ונרמז בהלל הגדול שנאמר בו "לגוזר ים סוף לגזרים", והוא שם מלאך קדוש מהגביא"ל שהוא בגימטריא "הוי"ה אדנות", וכן הכונה בפסוק "אז ישיר" כי א"ז בגימטריא שמונה אותיות משילוב הוי"ה אדנו"ת."